

УДК 373.5(4):008-022.218:004

Іванюк Ірина Володимирівна, науковий співробітник інформаційно-аналітичного відділу педагогічних інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної Академії педагогічних наук України, iivanyuk@yandex.ru

ДОСВІД ВІРТУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ СПІЛЬНОТ У ФОРМУВАННІ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Анотація В статті розглянуто досвід та роль віртуальних навчальних спільнот у формуванні полікультурної компетентності та інформаційно-комунікаційної компетентності учнів в умовах полікультурного суспільства. Звертається увага на полікультурний вимір в освіті з використанням інструментів інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: *віртуальні навчальні спільноти, інформаційно-комунікаційні технології, полікультурна компетентність, полікультурне суспільство*

Актуальність. Сучасний рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє реорганізувати процес навчання та підвищити його ефективність. Застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з метою організації особистісно-орієнтованого навчання є тим чинником освітнього середовища, що дозволяє суттєво впливати на результативність навчального процесу, систематизацію знань, індивідуалізацію навчання з урахуванням особистісних запитів того, хто навчається. Засоби ІКТ виступають сьогодні новою технологічною основою для розвитку навичок самоосвіти, їх застосування сприяє формуванню сучасної інформаційної культури людини та необхідного рівня загальної грамотності, формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів та учнів, що впливає на інтелектуальне зростання особистості в цілому. Особливу роль у даних питаннях відіграє комп'ютерно орієнтоване навчальне середовище (КОНС), яке пов'язує процеси навчання та спілкування учнів і вчителів, створює можливості для демонстрування компетентності не тільки у сфері ІКТ, а й у сфері комунікації, культури спілкування, а також у знаннієвій галузі.

Перетинання та взаємозв'язок різних культур у інформаційному суспільстві відбувається сьогодні у швидких та інтенсивних темпах завдяки цифровим та комп'ютерним технологіям. Більше того, учні та педагоги, спілкуючись у віртуальному просторі стикаються з безліччю можливостей виявлення власної культури спілкування, подачі інформації, створення та презентації ресурсів, в першу чергу навчальних. Участь учнів у віртуальному спілкуванні, у спільноті зокрема, пов'язана з виявами їх власної культури, такому спілкуванню характерна полікультурність поглядів, думок, ідентичності

та характеру особистості. Розвиток КОНС набуває особливо важливого значення в полікультурному суспільстві, яке притаманне сучасному світу.

Визначення проблеми. Накопичений на сьогодні вітчизняний досвід щодо ролі віртуальних спільнот, більшою мірою, стосується використання можливостей віртуальних навчальних спільнот для професійного росту вчителя, особливостей залучення вчителів-предметників до бази знань спільнот. Проте, про полікультурний вимір в освіті з використанням інструментів ІКТ і досвід віртуальних навчальних спільнот у формуванні полікультурної компетентності учнів відомо мало.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідники розглядають віртуальні спільноти, особливо віртуальні навчальні спільноти як засіб спілкування та навчання з різних сторін. Дослідження щодо ефективності діяльності у віртуальних навчальних спільнотах відображені в роботах таких зарубіжних науковців, як С. Асето С. Весібанд, Дж. Левін, Г. Рейнголд, К. Сван, А. Сузберт та інші. Серед українських вчених цими питаннями займаються В.Ю. Биков, М.І. Жалдак, Н.Т. Задорожна, С.Г. Литвинова, І.Д. Малицька та інші. Питання формування полікультурної компетентності учнів розглядаються в зарубіжних концепціях полікультурної освіти в роботах Е. Тейлора , К. Корхонен, Н. Девіс, М. Ракотемна та інші. Серед вітчизняних вчених цими проблемами займаються Л.І. Воротняк, Л.А. Гончаренко, Л.Є. Перетяга, М.В. Симоненко та інші.

Метою статті є аналіз досвіду віртуальних навчальних спільнот у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності та полікультурної компетентності учнів в умовах багатокультурного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Дискусія навколо поняття “*віртуальні навчальні спільноти*” (англ., *virtual learning communities; online learning communities*) між різними авторами досі триває. Існують різноманітні варіації даного поняття, наприклад, “віртуальні команди” (англ., *virtual teams*), “спільноти накопичення знань з комп'ютерною підтримкою” (англ., *computer-supported knowledge-building communities*), “спільноти за запитом” (англ., *communities of inquiry*), “віртуальні співтовариства практиків” (англ., *virtual community of practice*) та ін.

А. Сузберт, Д. Кларк та М. Лінн розглядають віртуальні навчальні спільноти як “мережі особистісних відносин, які забезпечують обмін ресурсів і розвиток загальної робочої рамки для аналізу цих ресурсів” [8, с.212]. Дж. Левін та Р. Сервантес визначають це поняття як сукупність систем, що подібно біологічним організмам “народжуються, проходять зростання, досягають рівня зрілого функціонування, а потім зазнають спад і перестають функціонувати” [1212, с.269]. Б. Хантер, наприклад, стверджує, що визначальна характеристика віртуального навчального співтовариства полягає в тому, що

“особа чи установа повинні бути тим, хто робить свій внесок у розвиток накопичення знань групи” [11, с.96].

Основоположником визначення поняття “віртуальні спільноти” є Г. Рейнгольд: “Віртуальні спільноти є соціальними об’єднаннями людей, які виростають з мережі, коли група людей підтримує відкрите обговорення проблеми достатньо довгий час і робить це досить людяно для того, щоб сформувати мережу своїх особистих відносин у киберпросторі” (1993р.) [9]. Дане визначення є найбільш цитованим серед зарубіжних та українських дослідників.

Група італійських дослідників С. Асето, К. Донді, П. Марзотто запропонувала у своєму дослідженні для опису навчальної спільноти таку характеристику: “будь-яка колективна група осіб, які поділяють спільні інтереси, цілі, пристрасті, об’єкти та обставини і - завдяки активності дій (активна чи пасивна участь) з іншими членами групи - розширюють свій рівень розуміння, усвідомлення, знання, досвід і перспективи” [13].

Погоджуючись з вищезазначеними визначенням даного поняття, ми розуміємо *віртуальну навчальну спільноту як соціальне об’єднання осіб у віртуальному просторі мережі Інтернет, які мають спільні навчальні цілі, завдання, потреби та інтереси, які беруть участь в спільному обговоренні та вирішенні навчальних завдань на основі власного досвіду.* Основною метою віртуальної навчальної спільноти є підвищення рівня знань учасників в рамках формальної/неформальної освіти, в тому числі підвищення професійної кваліфікації. Члени навчальних спільнот обмінюються між собою ресурсами, досвідом, проблемами та їх вирішеннями, інструментами, методиками, беруть участь у заходах, притаманних цій спільноті, при цьому дотримуючись певних правил і традицій.

За типом віртуальні навчальні спільноти поділяються на локальні та глобальні, вони можуть різнитись за кількістю учасників, віком, статтю, рівнем освіти, культурними уподобаннями та ідентичністю, релігійним віросповіданням, а також громадянством.

Зазвичай, віртуальні навчальні спільноти виникають на основі вже існуючих освітніх мереж або платформ. Такими, наприклад, є портали eTwinning, European Schoolnet, E-Learning Europa, проекти Netd@ys Europe, myEurope, Spring Day in Europe, Comenius та інші. Це свідчить про те, що для спілкування та навчання було створено умови з урахуванням демократичних, прийнятних норм для різних користувачів, а навчальний процес організовано за допомогою сучасних педагогічних технологій, де члени спільноти використовують загальновідомі засоби навчання (обладнання та програмне забезпечення), до яких мають доступ всі учасники.

Автори М.В. Мойсеєва (Росія), С. Сойферт (Швейцарія) вважають, що навчальні спільноти мають незаперечні переваги в порівнянні з іншими формальними та неформальними об'єднаннями користувачів Інтернету. Серед них:

- інтенсивний комунікаційний процес, який сприяє розвитку навичок міжособистісної комунікації, збагаченню ідеями, обміну знаннями, що приводить до більш глибокого розуміння змісту навчання;
- висока мотивація навчання та розвиток почуття індивідуальної відповідальності за групову навчальну діяльність;
- збагачення навчального досвіду, набуття досвіду навчання в групі та спілкування з іншими людьми, поєднання навчального та особистого досвіду у соціальному контексті;
- подолання почуття самотності, ізольованості, відчуття приналежності до колективу, надання емоційної, психологічної підтримки один одному;
- навчання через роботу, практику, соціально значущий експеримент;
- накопичення нового знання шляхом спілкування з іншими на основі методики навчання у співпраці [3].

Як зазначалось вище, віртуальні спільноти мають окрім інших ознак, полікультурний характер. Вони переважно складаються з учасників та користувачів не тільки різних закладів та установ, а й з учасників різних держав та культур. Їх участь та внесок у спільноту та процес навчання носять на собі відбиток власної культури, яка може слугувати рушієм або гальмувати процес навчання та спілкування. Сучасна глобалізація світу нерозривні від полікультурного суспільства. Характеристики *полікультурного суспільства*, які надав А. Перотті, директор Центру інформації та досліджень міжнародних міграційних процесів Ради Європи, такі:

- множинність внесків інших культур та цивілізацій до європейських культур;
- подрібнення та глобалізація культури, яка відзначається, зокрема, новими технологіями інформаційних та комунікаційних мас-медіа;
- мовний та етно-культурний плюралізм як наслідок історичного формування держав-націй у Європі;
- поширена присутність у багатьох країнах Європи ромів та інших кочових народів;
- регіональний плюралізм (регіони як історичні, культурні, географічні або економічні цілісності);
- культурний плюралізм, що є наслідком змішування народностей в результаті остаточного осідання мігрантів з економічних та політичних причин, пов'язаного з історією колонізації та деколонізації;

- плюралізм внесків інших культур і цивілізацій до національної спадщини різних європейських країн (мова, економіка, історія, науки, філософія й література, музика, повсякденне життя тощо);

- культурні залишки, які період колонізації та деколонізації залишив у суспільній свідомості, - відтак, бачення іншого (стереотипи, упередження, колоніальні суперечності);

- культурне розмаїття європейських суспільств, які несуть у собі відбиток самобутньої історії їх заокеанської еміграції до різних континентів у кінці XIX та в першій половині XX сторіччя; пам'ять про це живе у зв'язках, якими населення Європи поєднане з діаспорою [4, с.32].

Для становлення особистості як громадянина власної держави, світу, компетентного користувача полікультурними інформаційними ресурсами необхідно навчити молодь навчатись та працювати у полікультурному середовищі. Розуміння різних культур важливо для сучасного учня для того, щоб орієнтуватись у незнайомому середовищі, вміти адаптуватись до нього, знати, як потрібно навчатись з тими, хто є носієм іншої культури. Особливу роль тут відіграє *полікультурна компетентність* учня, яку Е.Тейлор розглядає як “перетворюючий навчальний процес, в якому “чужий” розвиває здатність до адаптації, змінюючи його або її точку зору, щоб ефективно зрозуміти і задовольнити вимоги культури приймаючої країни” [14, с.155]. У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти зазначено необхідність формування в учнів *загальнокультурної компетентності* як “здатності аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності” [2], яка дотична до полікультурної компетентності. *Полікультурна компетентність є здатністю змінити своє знання, відносини і поведінку таким чином, щоб бути відкритим і гнучким до інших культур.* Налагодження зв'язків та позитивне ставлення до інших культур, спонукає людей займати активну громадянську позицію в багатокультурному суспільстві.

Отже, полікультурна компетентність та полікультурний вимір в освіті з використанням інструментів ІКТ, відіграють особливу роль у спілкуванні і навчанні молоді сьогодні. Віртуальні навчальні спільноти допомагають формувати інформаційно-комунікаційні компетентності учнів, розвивати їх здатність жити та працювати у полікультурному суспільстві. При цьому інформаційно-комунікаційна компетентність (ІК компетентність) виявляється на перетині багатьох освітніх галузях. За основу ми беремо визначення ІК компетентності, запропоноване О.М. Спірінім: “*ІКТ компетентність – це підтверджена здатність особистості автономно і відповідально використовувати на*

практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язування суспільно-значущих, зокрема професійних, задач у певній предметній галузі або виді діяльності” [7, с.46].

Розглянемо на прикладах, яку роль віртуальні навчальні спільноти відіграють для формування інформаційно-комунікаційної компетентності та полікультурної компетентності учнів в умовах полікультурного суспільства.

Так, навчальна спільнота eTwinning [6] спрямована на зміцнення співпраці серед європейськими школами через розвиток та розширення співпраці у сфері проєктів з ІКТ. Ця спільнота носить також назву “Спільнота для шкіл в Європі” (англ., *The community for schools in Europe*) і побудована у формі освітнього порталу. Цей освітній портал є частиною проєкту “Коменіус” - програми Європейського Союзу у сфері освіти для шкіл. Станом на 8 липня 2013 року учасниками навчальної спільноти eTwinning є 205423 вчителів з 105940 шкіл країн Європейського Союзу, які впровадили та впроваджують 28285 навчальних проєктів [6].

Навчальна спільнота “Час за часом” (англ., *Time after Time*) [1] є частиною спільноти eTwinning, тобто спільнотою в спільноті. Основною метою спільноти eTwinning “Час за часом”, яка підпадає під категорію “Європейське громадянство”, є розвиток полікультурних і міждисциплінарних знань про вплив часу на зміни в суспільстві. Навчання у спільноті відбувається шляхом обміну матеріалами та досвідом про історичні події у п'яти визначених ключових темах: війна, казки, шкільні спогади, любов і робота. Ці теми розробляються залученими класами в 14-ти школах, що беруть участь у роботі навчальної спільноти, а потім поширюються між учасниками віртуально. Завданнями спільноти є: забезпечення розвитку інноваційного навчального середовища для учнів, вирішення їм складних завдань, поліпшення знання мов учнів та їх ІК навичок, сприяння обміну матеріалом та досвідом між людьми різних країн.

До спільноти входять з вчителів, учнів та керівники закладів освіти з 14-ти європейських шкіл: Італія (1 школа), Литва (2 школи), Латвія (2 школи), Польща (2 школи), Болгарія (2 школи), Словаччина (2 школи), Іспанія (1 школа), Румунія (3 школи). Членами спільноти переважно є вчителі загальноосвітніх навчальних закладів. Доступ учнів до спільноти відбувається за наглядом вчителів, а матеріали, розроблені учнями, завантажуються на сайт спільноти вчителями тільки після перегляду.

Слід відмітити, що eTwinning працює у 3-х вимірах: сайт, робочий стіл і простір “Твінспейс” (англ., *Twinspace*). Ці три виміри мають різні рівні доступу для користувачів. Сайт eTwinning доступний для широкої громадськості, він надає відомості про eTwinning та загальні дані про проєкти, які реалізуються. Робочий стіл eTwinning є доступним тільки

для зареєстрованих користувачів, які мають бути із легітимної школи і законними партнерами. робочий стіл eTwinning надає в користування: блог, чат, пошту, гостьову книгу, інтранет (для завантаження фотографій, малюнків, документів, відомості про школу). Простір “Твінспейс” є обмеженою областю для членів проекту і забезпечує специфічну робочу територію проекту. У “Час за часом”, члени поширюють фотографії, малюнки, слайд-шоу, документи і презентації PowerPoint (PPT) у “Твінспейс” в рамках проекту, що відповідає вибраній темі. Весь поширений матеріал виходить як друковане видання, яке представляє головний результат роботи проекту “Час за часом”.

Розглянемо яким чином навчання відбувається між членами спільноти “Час за часом”, зокрема, між вчителями та учнями. *Хоча діяльність спільноти виникла у формальному середовищі* (налаштований клас із залучених шкіл), *навчання відбувається здебільшого неофіційно і ненавмисно*. Коментарі вчителів показують, що *спільнота полегшує навчання та сприяє розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності, соціальних і громадянських компетентностей, комунікативних навичок, мовних навичок* (зокрема, вивчення англійської мови як іноземної). Такі здатності учнів, як *культурна обізнаність та культурне самовираження*, також розвиваються відповідно до мети спільноти з метою сприяння європейському громадянству та полікультурності.

Учні вносять основний внесок у реалізацію діяльності спільноти, але їм не обов’язково мати прямий доступ до спільноти, вони це роблять тільки під керівництвом своїх вчителів. Дослідницькі та навчальні матеріали, що розробляються під час навчання (креслення, фото, документи, інтерв’ю, відео) реалізуються за підтримки місцевої громади (сім’я, друзі, місцевий музей, місцева бібліотека та ін.).

Навчання відбувається як у процесі створення, збору та завантаження матеріалу, так і в процесі обміну матеріалом й досвідом. Такий шлях є корисним як для вчителів, так і для учнів. Відгуки вчителів свідчать про те, що вони використовують спільноту як платформу для обміну досвідом та новими технологіями в педагогіці.

Без надання учням доступу до он-лайн середовища неможливим є визначити сприйняття учнями результатів навчання в цій спільноті. Учні залишають свої відгуки щодо того, кому цікаво брати участь у проекті та роботі спільноти. Коментарі ж учителів свідчать про те, що розвиток ІК навичок та ІК компетентності, навичок комунікації, знання іноземної мови та толерантність оцінюються ними як результати такої участі учнів у роботі спільноти, при цьому самі вчителі також розвивають відповідні компетентності разом з учнями.

Обмін документами на одну тему між учнями та вчителями з різних країн не тільки підтримує індивідуальне розуміння власної культури, а й сприяє культурному обміну. Цей

обмін щодо культурних відмінностей *підвищує культурну свідомість*, демонструючи подібності та відмінності в культурах. Таким чином, обмін між учнями та вчителями забезпечує живий внесок у відчуття різноманітності Європи, формує *полікультурну компетентність* учнів у багатокультурному суспільстві.

Для життя та спілкування в полікультурному суспільстві особливо важливим є знання іноземних мов. Віртуальні навчальні спільноти відіграють значну роль у перетворенні процесу вивчення іноземних мов з традиційного академічного на захоплюючий та ефективний. Існує велика кількість віртуальних спільнот для вивчення іноземних мов, серед них: Englishforums (<http://www.englishforums.com>), Busuu.com (<http://www.busuu.com>), Livemocha (<http://www.livemocha.com>), LinguaLeo (www.lingualeo.ru), Myngle (<http://www.myngle.com/>) та ін. Частина з них пропонує вивчення лише англійської мови, яка є найбільш розповсюдженою в світі, а інша частина пропонує вивчення багатьох мов. Більшість спільнот надають можливість безкоштовного навчання, інші – пропонують платні послуги з навчання мовам. Як правило, вони завжди потребують реєстрації та оголошують вікове обмеження для членів, які можуть долучитись до спільноти починаючи з 10-ти або 13-ти років.

Дослідник С. Фокс, коментуючи той факт, що в Інтернеті домінує американський стандарт англійської мови, підкреслює необхідність навчання у мережах для того, щоб “безпосередньо зайнятися питаннями вивчення мов і через це наблизитись до інших культур і спільнот” [10, с.108].

Наприклад, віртуальна навчальна спільнота для вивчення іноземних мов Busuu.com (www.busuu.com) пропонує нову концепцію вивчення іноземної мови. Переваги у такому навчанні мови полягають у такому:

- *Навчання у носіїв мови.* Можливість навчатись безпосередньо у носіїв іноземної мови спільноти Busuu.com відбувається за допомогою інтегрованого відео-чату. Таким чином надається можливість практикувати свої мовні навички під час живого спілкування з людьми, які мешкають в різних країнах світу.

- *Навчання за допомогою інтерактивного навчального матеріалу.* Педагогами спільноти розроблено більше 150-ти уроків на різну тематику, напр., граматичні уроки охоплюють найбільш важливі граматичні правила. Зміст уроків супроводжується фото та аудіо матеріалами, можна прослуховувати ключові слова, вирази та діалоги, що озвучені професійними дикторами-носіями мови.

- *Безкоштовне навчання.* Busuu.com може використовуватись тими, хто навчається безкоштовно. Можна також сплатити мінімальний щомісячний внесок і стати членом Premium, щоб отримати доступ до додаткових функцій сайту і додаткового матеріалу [5].

Віртуальна спільнота Busuu.com є найбільшою в світі соціальною мережею для вивчення іноземних мов, яка має понад 30 мільйонів користувачів з 200 країн (станом на березень 2013). За допомогою навчальної спільноти можна вивчати 12 мов: англійську, іспанську, французьку, німецьку, італійську, португальську, російську, польську, турецьку, арабську, японську та китайську. Busuu.com пропонує курси рівнів A1, A2, B1 и B2 на основі Загальної Європейської рамки володіння мовами (англ., *Common European Framework of Reference for Languages*). Інтерактивний тест визначає з якого рівня треба розпочинати навчання члену спільноти (від начального A1 до просунутого середнього рівня B2).

Користувачі реєструються і мають можливість вивчати одну або декілька мов. Навчальний процес включає в себе роботу з різними підрозділами: питання з різними варіантами відповідей, вивчення слів за допомогою інтерактивного словника, письмові завдання, живе спілкування з носіями мови. Практично всі підрозділи містять в собі інтерактивні матеріали.

Всі учасники навчальної спільноти роблять свій внесок у накопичення знань і діяльність спільноти: виступають водночас у ролі учня та вчителя, перевіряючи виконані письмові завдання інших учасників, які вивчають їх рідну мову, й виправляючи помилки в роботах один одного; спілкуються через відео-чат або аудіо підключення з членами, які до них звернулись, щоб практикувати свої мовні навички; створюють спільноту друзів, з якими їм цікаво та комфортно спілкуватись та ін.

Використовуючи цей ресурс, учні можуть не лише вивчати іноземні мови, а й знайти собі друзів по всьому світу.

Щоб отримати можливість повною мірою брати участь в он-лайн спільнотах, її члени повинні навчитися: використовувати основні комунікаційні засоби спільної роботи через цифрові технології; шукати, розуміти, вибирати, обробляти, редагувати і створювати нові знання та інформацію; застосовувати методи та способи, щоб спілкуватися й співпрацювати в мережі відповідним чином; розвивати цікавість, критичність мислення та навички дослідника; розвивати творчі стосунки; керувати змінами і складнощами; розвивати самооцінку і навички самостійного аналізу; цінувати солідарність, різноманітність полікультурного суспільства.

Проаналізувавши досвід участі учнів і вчителів у віртуальних навчальних спільнотах у полікультурному середовищі, слід зробити певні **висновки**.

1. Віртуальна навчальна спільнота є прикладом КОСН, де вчителі та учні виступають в якості партнерів і де процес спілкування відбувається за принципом демократичності та відкритості думок й висловлювань.

2.Члени спільноти є частиною так званої безмежної і позачасової зони, це - люди з різним життєвим досвідом, знаннями, місцем розташування, мовою, релігією, досвідом, цінностями та ін., які загалом належать до різних культур і їх участь сприяє формуванню уявлень про нові підходи до спільних інтересів, проблем і змін у майбутньому суспільства.

3.ІКТ відіграють ключову роль в існуванні віртуальних спільнот і розглядаються як засіб *тісно пов'язати людей в усьому світі*. Спільноти без кордонів підтримують культурні та соціальні зв'язки між членами та є ефективним засобом боротьби з соціальним відчуженням, яке так часто відбувається поряд з підвищеною технологічною швидкістю і складністю сучасного життя. Руйнуючи географічні бар'єри, технології дозволяють налагодити взаємодію між культурами в полікультурному суспільстві.

4.Взаємодія в рамках навчальних спільнот приводить головним чином до набуття таких навичок, вмінь компетентностей: інформаційно-комунікаційна компетентність, відчуття ініціативи, впевненість у собі, творчість, полікультурна компетентність, критичне мислення, комунікативні навички та організаторські навички, знання з іноземної мови, компетентність навчитися вчитися, а також соціальні та громадянські компетентності.

Список основної використаної літератури:

1. Блог проекту “Час за часом» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://etwinningtimeaftertime.blogspot.com/2009/02/description-of-etwinning-project.html>. - Назва з екрану.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Офіційний вісник України від 17.02.2012. – 2012. - №11. – С. 51.
3. Моисеева М.В., Сойферт С. Феномен виртуальных учебных сообществ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/b6bfbf5f9b5ab471c3256c5200340dc9> - Назва з екрану.
4. Перотті А. Виступ на захист полікультурності – Львів: Кальварія, 2001. – 128с.
5. Сайт віртуальної спільноти для вивчення іноземних мов “Busuu.com”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.busuu.com - Назва з екрану.
6. Сайт навчальної спільноти “eTwinning” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.etwinning.net>. - Назва з екрану.
7. Спірін О.М. Основні підходи до визначення понять // Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України : метод. рекомендації / [В.Ю. Биков, О.В. Білоус, Ю.М. Богачков та ін.] ; за заг. ред. В.Ю. Бикова, О.М. Спіріна, О.В. Овчарук – К. : Атіка, 2010. – 88 с.

8. Cuthbert, A. J., Clark, D.B., & Linn, M.C. (2002). WISE learning communities: design considerations. In K.A. Renninger & W. Shumar (Eds.), *Building Virtual Communities: Learning and Change in Cyberspace*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Encyclopedia Britannica. Virtual community [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1495829/virtual-community> - Назва з екрану.
10. Fox, S. (2005) An actor-network critique of community in higher education: implications for networked learning. *Studies in Higher Education*, 30 (1), 95-110.
11. Hunter, B. (2002). Learning in the virtual community depends upon changes in local communities. In K.A. Renninger & W. Shumar (Eds.), *Building Virtual Communities: Learning and Change in Cyberspace*. Cambridge: Cambridge University Press.
12. Levin, J., & Cervantes, R. (2002). Understanding the life cycles of network-based learning communities. In K.A. Renninger & W. Shumar (Eds.), *Building Virtual Communities: Learning and Change in Cyberspace*. Cambridge: Cambridge University Press.
13. Pedagogical Innovation in New Learning Communities. An In-depth Study of Twelve Online Learning Communities. Authors: Stefania Aceto, Claudio Dondi, and Paola Marzotto Editors: Kirsti Ala-Mutka and Anusca Ferrari [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/JRC59474.pdf>
14. Taylor, E.W. (1994). Intercultural competency: A transformative learning process. *Adult Education Quarterly*, 44(3), 154-174.

ОПЫТ ВИТУАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ СООБЩЕСТВ В ФОРМИРОВАНИИ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧЕНИКОВ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ АСПЕКТ

Иванюк Ирина Владимировна, научный сотрудник информационно-аналитического отдела педагогических инноваций Института информационных технологий и средств обучения Национальной Академии педагогических наук Украины, iivanyuk@yandex.ru

Аннотация

В статье рассматривается опыт и роль виртуальных учебных сообществ в формировании поликультурной компетентности и информационно-коммуникационной компетентности учеников в поликультурном обществе. Обращается внимание поликультурное измерение в образовании с использованием инструментов информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: *виртуальні навчальні спільноти, інформаційно-комунікаційні технології, полікультурна компетентність, полікультурне суспільство*

VIRTUAL LEARNING COMMUNITIES EXPERIENCES IN THE FORMATION OF MULTICULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS: INTERNATIONAL ASPECTS

Iryna Volodymyrivna Ivaniuk, researcher of the Information-analytical department of pedagogical innovations, the Institute of Information Technologies and Learning Tools of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, iivanyuk@yandex.ru

Resume

This article reviews the experience and the role of virtual learning communities in formation of the multicultural competence and information and communication competence of students in a multicultural society. Attention is drawn to the multicultural dimension in education with using the tools of information and communication technologies.

Keywords: virtual learning community, information and communication technology, multicultural competence, multicultural society